

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Ul. Syrokomli 1, 51-141 Wrocław

agnieszka.mastalerz-migas@umed.wroc.pl

**Recenzja rozprawy doktorskiej
mgr farmacji Małgorzaty Pietrusiewicz**

pt.: *Postępowanie farmaceutów w leczeniu infekcji górnych dróg oddechowych*

Przedłożona do recenzji praca doktorska Pani mgr Małgorzaty Pietrusiewicz „Postępowanie farmaceutów w leczeniu infekcji górnych dróg oddechowych” została wykonana w Zakładzie Immunopatologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi pod kierunkiem Pana prof. dr hab. n. med. Rafała Pawliczaka.

Podjęta tematyka przedstawionej pracy jest ważna, ponieważ dotyczy opieki farmaceutycznej, oraz w jej kontekście - mechanizmów odpowiadających za zakup konkretnych grup leków OTC, powiązanych z postępowaniem farmaceuty.

Wykorzystując badanie ankietowe, Autorka podjęła dyskusję dotyczącą roli farmaceuty, który jest dla pacjenta często pierwszym źródłem informacji oraz najłatwiej dostępnym przedstawicielem zawodów medycznych, mogącym służyć fachową poradą.

Cele pracy oraz metodologia badania zostały opisane w rozdziale II, poprzedzonym wstępem oraz rozdziałem zawierającym charakterystykę infekcji przeziębieniowych i grypy.

Cele badania, podjętego przez Autorkę to:

- wykazanie na podstawie badań, jakie są objawy najczęściej zgłaszane przez pacjentów w sezonie przeziębieniowym 2018/2019,

- wskazanie, która z grup leków OTC była najczęściej polecana przez farmaceutów w sezonie przeziębieniowym 2018/2019 na terenie Łodzi,
- który lek OTC miał największy udział w sprzedaży na obszarze Łodzi,
- czym kieruje się farmaceuta w wyborze leku

Metodologia badania została opisana bardzo zwięźle. Grupa pacjentów objętych badaniem składała się z 502 osób.

Analizę statystyczną opisano na początku rozdziału IV, poświęconego wynikom. Do analizy uzyskanych wyników zastosowano odpowiednio dobrane, poprawne testy statystyczne.

Wyniki zostały zaprezentowane poprawnie, obszernie i szczegółowo, w sposób klarowny. Przedstawiono je na 11 rycinach i w 10 tabelach wraz z opisami w tekście.

Analizy dokonano w oparciu o preparaty handlowe. Wydaje się, że większy walor poznawczy i naukowy miałyby przedstawienie analizy substancji czynnych (taka, jaką wykonano do publikacji w BMC Family Practice).

Wyniki uzyskane przez Autorkę wskazują, że najczęściej rekomendowanym przez farmaceutów lekiem był paracetamol, preparaty złożone oraz preparaty zawierające inosine pranobex. Niepokoi częstość zalecania inosine pranobex (różne nazwy handlowe), która jako substancja czynna nie znajduje się w żadnych rekomendacjach leczenia ostrych infekcji dróg oddechowych, nie ma również takiego wskazania w charakterystyce produktu leczniczego.

Autorka prześledziła przyczyny zalecania konkretnych leków: przyczyną 47,8% zaleceń była ocena potrzeb pacjenta, w 21,5% kierowano się ceną leku, w 15,9 - przekonanie o skuteczności danego leku, a 14,9% farmaceutów realizowało plany sprzedażowe.

Dyskusja jest krótka i zwięzła. Autorka nakreśla znaczenie uzyskanych wyników, analizuje ich możliwe przyczyny, wyniki swoich badań odnosi do danych z piśmiennictwa oraz przepisów prawa.

Wnioski stanowią odpowiedź na postawione cele badawcze. Wniosek 5 „pacjenci otrzymują zwykle leki złożone, dopasowane do leczenia zgłaszanych przez nich objawów” w mojej opinii jest częściowo nieuprawniony, ponieważ uzyskane wyniki nie potwierdzają tej tezy, dla przykładu: jednym z najczęściej zalecanych leków było Groprinosin/Neosine, a najczęściej zgłaszane objawy to ból głowy i katar.

Piśmiennictwo zostało dobrane i zacytowane poprawnie, aczkolwiek wiele pozycji jest sprzed 10 lat, a w niektórych przypadkach wskazano rok 2012 jako datę dostępu do źródeł internetowych, co zastanawia, biorąc pod uwagę lata przeprowadzonego badania.

Praca liczy 113 stron, zawiera 11 rozdziałów i 72 pozycje piśmiennictwa.

Strona | 3

Uwagi:

W mojej opinii, nie był konieczny szczegółowy opis substancji czynnych produktów leczniczych oraz omówienie składu preparatów handlowych w rozdziale III, co zajęło 23 strony rozprawy. We wstępnych rozdziałach zabrakło natomiast opisu opieki farmaceutycznej oraz informacji, jak jest ona realizowana w innych krajach europejskich. Zamiast określenia „służba zdrowia” warto używać określenia „ochrona zdrowia”.

Przydatna byłaby podstawowa charakterystyka farmaceutów biorących udział w badaniu, jak choćby ilu ich było, a także ich wieku i płci, bo te elementy mogły mieć wpływ na podejmowane przez nich decyzje, a tym samym wyniki analizy.

Przedstawione uwagi nie wpływają jednak na ogólną, pozytywną ocenę pracy.

Podsumowanie

Autorka podjęła się analizy ważnego z punktu widzenia lekarzy, farmaceutów oraz pacjentów, problemu. Pytania badawcze zostały sformułowane precyzyjnie i zwięźle. Wyniki uzyskane przez Autorkę odpowiadają na zadane pytania badawcze, a wnioski są powiązane z postawionymi celami pracy.

Uzyskane wyniki są ciekawe i mają wartość poznawczą. Wskazują m.in., że wpływ na rekomendacje leku OTC przez farmaceutę mają również względy pozamerytoryczne, tj. cel sprzedażowy.

Badanie zostało opublikowane w BMC Family Practice w 2021 roku (IF 2,398; 100 pkt MN) pt. „Pharmacist’s recommendations of over-the-counter treatments for the common cold – analysis of prospective cases in Poland”, aut. Pietrusiewicz M, Kopa-Stojak PN, Pawliczak R; doi: 10.1186/s12875-021-01561-2. Publikacja w czasopiśmie z IF potwierdza istotność podjętego tematu badań oraz dowodzi poprawności przeprowadzonego wywodu naukowego.

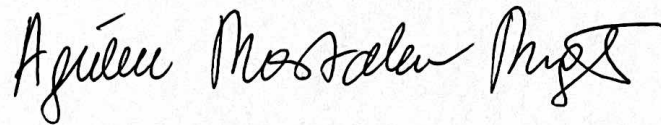
Podsumowując, przedstawiona do oceny rozprawa doktorska jest interesująca i cechuje się wartością praktyczną uzyskanych wyników. Dysertacja wnosi wkład w obecny stan wiedzy.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzam, iż przedstawiona rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65 poz. 595 z późn. zmianami)

Strona | 4

W związku z powyższym, wnoszę do Wysokiej Rady Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie mgr Małgorzaty Pietrusiewicz do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW